

Warto pokaza młodym...

Warto pokaza młodym...

53 lata temu Franciszka i Józef Zwonarzowie z Leska zostali uznani za Sprawiedliwych w ród Narodów wiatu.

Natan Wallach, młody lekarz z Sanoka, kilka lat przed wojn po lubił Jaf Manaster, pochodz c z wielodzietnej rodziny z Orelca k. Leska. Przed wojn Wallachowie mieszkali w Sanoku, a po jej wybuchu z roczn córka Ren uciekli do sowieckiej strefy okupacyjnej. Najpierw mieszkali w Orelcu i Lesku, pó niej we Lwowie, by w ko cu powróci do Leska. We wrze niu 1942 r. przy pomocy Józefa Zwonarza, znajomego z Leska, udało im si ukry córka u rodziny K kolów w le niczówce Czarny Dział koło Bezmichowej. Wkrótce potem Natan i Jafa zostali osadzeni przez władze niemieckie w obozie pracy w Zasławiu k. Sanoka. W grudniow noc 1942 r. uciekli z obozu i dotarli do domu Józefa i Franciszki Zwonarzów. Przyj li oni Jaf i Natana, nie zwa aj c na to, e mieli czworo małych dzieci i niewielkie dochody. Józef umie cił uciekinierów w piwnicy znajduj cej si pod warsztatem mechanicznym. W nocy zacz li kopa kryjówek :Wszyscy troje zeszli my do piwnicy i zacz li my kopa niewielk łopat . Ziemia była ubita przez dziesi ciolecia chodzenia po niej. Trudno sobie uzmysłowi , jak ci ko jest kopa w takiej ziemi najmniejszym i najmarniejszym z mo liwych narz dzi, lecz mimo to kopali my przez cał noc, do witu. Byli my przepoceni i kompletnie wyczerpani, udało nam si jednak wykopa dół wystarczaj cy do tego, aby my mogli si w nim ukry , le c twarzami przyci ni tymi do wilgotnej ziemi. Cały dzie sp dzili my w takiej pozycji i wydawało nam si , e zostali my pogrzebani ywcem– napisała w powojennych wspomnieniach Jafa. Po czterech tygodniach pracy kryjówka była ju na tyle du a, e mie ciło si w niej tó ko, beczółka na wod , pojemnik na odchody i elektryczna płyta, na której mo na było gotowa . Jafa pisała:Na cianie wzdłu tó ka polowego rozpostarli my koc, by siedz c w tamtym miejscu, nie czu wilgoci id cej od ziemi. Nad sob mieli my malutk arówk owini t czarnymi szmatami, tak aby na zewn trz nie wydostawał si nawet promyczek wiatła. Przez prawie dwa lata to malutkie wiatelko było dla nas sło cem i to wokół niego toczyło si nasze ycie w mrocznej jaskiniNad wszystkim czuwał Józef Zwonarz, który po kryjomu wynosił tak e wykopan ziemi oraz dostarczał ywno i wod . Wkrótce do Wallachów doł czyli młodzi bracia Jafy – Pinek i Milek Manasterowie, a w czerwcu 1944 r. tak e siostra – Anna Manaster, która wcze niej ukrywała si w Łukawicy u Stanisława Cara. Ł cznie do lata 1944 r. Zwonarzowie ukrywali pi osób narodowo ci ydowskiej. W 2006 r. w ksi ce Bitter Freedom. Memoirs of a Holocaust Survivor, wydanej w USA przez Hermitage Publishers, Jafa Wallach opublikowała wspomnienia z czasów wojny, w których wa ne miejsce zajmuj Józef Zwonarz i rodzina K kolów.26 wrze nia 1967 r. Instytut Yad Vashem podj ł decyzj o przyznaniu Józefowi i Franciszce Zwonarzom tytułu „Sprawiedliwy w ród Narodów wiatu”. 9 lutego 2010 r. ich syn Romuald odebrał w Rzeszowie w imieniu nie yj cych rodziców Krzy e Komandorskie Orderu Odrodzenia Polski z r k Marii Kaczy skiej, mał onki prezydenta RP Lecha Kaczy skiego.Fot. Zbiory cyfrowe MPR

Wydawca portalu lesko.net.pl nie ponosi odpowiedzialno ci za tre komentarzy zamieszczanych przez u ytkowników. Osoby zamieszczaj ce wypowiedzi naruszaj ce prawo lub prawem chronione dobra osób trzecich mog ponie z tego tytułu odpowiedzialno karn lub cywiln .

Miejsce na twój reklam KONTAKT